

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim na 57 Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji 2017.

Artyści: Wojtek Blecharz, Ewa Maria Śmigielska, Karol Tymiński

Tytuł: Opera house

Kuratorka: Zofia Cielątkowska

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

Opera house jest domem dźwięku, architekturą dźwięku. Motywem przewodnim wystawy jest doświadczanie materialności dźwięku – słuchanie i słyszenie. Zgodnie z włoskim źródłem terminu, opera oznacza dzieło, utwór, ale też pracę; pracę o dźwięku czy może bardziej przez dźwięk. Zawarty w nazwie dom (czego brakuje w polskim terminie „teatr operowy”), podkreśla jednoczesną intymność i wspólnotowość tego doświadczenia, spotkanie w konkretnej przestrzeni i czasie. Serce domu dźwięku wypełnia wielkoformatowy obiekt – modułowa konstrukcja drżąca i rezonująca zgodnie ze scenariuszem, ruchem nadanym mu przez uczestników oraz twórców. Opera house posiada formalną strukturę opery (#uwerturę, #obiekt, #orkiestrę, #recytatyw, #arię, #chór, #techno-balet), ale jednocześnie stanowi jej redefinicję i krytykę.

W założeniach programowych 57 Biennale w Wenecji zostało mocno podkreślone, iż we współczesnych czasach lęku i niepewności, istotne są światy tworzone przez artystów, ich głos. **Opera house** czyli opera-instalacja kompozytora Wojtka Blecharza, rzeźbiarki Ewy Marii Śmigielskiej oraz choreografa Karola Tymińskiego, zaprasza do świata opartego na materii dźwięku.

dźwięk jako materia

We współczesności nagrany dźwięk staje się synonimem materii, elementem rzeźbiarskim, podstawą tworzenia, edytowania. Tak jak dźwięk może być potraktowany jako podstawa twórcza – materiał, tak samo tworzy wizualne, obiekty, materiały posiadają swoją dźwiękowość, mogą generować ruch.

obiekt jako serce opery

Wielkoformatowy obiekt-rzeźba wykonana z metalu i blach lustrzanych stanowi serce opery – odczuwa i jednocześnie wpływa na ruch, emocje, cielesność uczestników, drży i dźwięczy z przestrzenią, współgra ze światłem. Obiekt uwypatnia materialność dźwięku.

opera jako spotkanie

Opera należy do gatunku muzycznego, który w XX i w XXI wieku przeszedł – i nadal przechodzi – wielopoziomą redefinicję. Współczesność proponuje wiele jej znaczeń i form, choć nadal dominuje tradycyjne rozumienie. Spojrzenie w historię ukazuje operę jako hybrydę, ukazuje jej barwność, niejednoznaczność, różnorodność – ukazuje operę jako miejsce spotkania. Opera house odwołuje się do tej hybrydyczności, podkreśla przede wszystkim operę jako przestrzeń doświadczania i obecności. Podkreśla, że opera jest miejscem towarzyskiego spotkania.

opera jako krytyka

Opera house stanowi odpowiedź na współczesny brak przestrzeni do wspólnego słuchania – tworzy przestrzeń kontemplacji dźwięku. Opera house odchodzi od indywidualnej, odcieleśnionej formy słuchania na rzecz kolektywnego doświadczenia, rezygnuje z budynkuświątyni na rzecz prostej, płaskiej struktury pawilonu i wreszcie odnosi się krytycznie do pośpiesznego i wyrwykowego doświadczania sztuki.

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

/WERSJA SKRÓCONA/

dramaturgia

Dramaturgia opera house rozgrywa się w nawiązaniu do wielkoformatowej konstrukcji, a partytura oraz choreografia pisane są na widzów w relacji do tego stale obecnego, drżącego i rezonującego obiektu. Odbiorca może stać się muzykiem, śpiewakiem, tancerzem, może aktywnie uczestniczyć w przebiegu instalacji, współgrać z innymi widzami, kontemplować dźwięk, lub przyjąć rolę obserwatora.

Pełny spektakl operowy trwa 4 godziny i jest dwukrotnie wykonywany w ciągu dnia. Przed wejściem do opera house widz otrzymuje szczegółowy program.

struktura opery

Opera house nie rezygnuje z formalnej struktury opery, ale proponuje jej współczesną interpretację. Utwór zaczynać się zawsze będzie uwerturą, a kończyć baletem, zaś pozostałe elementy zostaną potraktowane nielinearnie – mogą na siebie nachodzić, przenikać, rezonować między sobą.

#uwertura (1)

Przygotowuje zmysły i ciało widza do odbioru dzieła; składa się z serii ćwiczeń zwiększających świadomość i wrażliwość. Uczestnicy mogą grać na obiekcie – przestrzeń wypełnia rezonans.

#obiekt (2)

Wielkoformatowy obiekt-rzeźba odwraca tradycyjną rolę scenografii, jest sercem opery, źródłem dźwięku, a także jego receptorem. Mikrofony kontaktowe umieszczone bezpośrednio na konstrukcji oraz basowe transducery amplifikują dźwięk, a jego obraz pojawia się na projekcji na podłodze.

#orkiestra (3)

Obiekt-rzeźba jest jednocześnie instrumentem i rezonatorem, natomiast widzowie – zaopatrzeni w instrukcje, stają się muzykami orkiestry; mogą współgrać ze sobą oraz rezonansem konstrukcji.

#recytatyw (4)

Recytatyw przybiera tu formę zbiorowego czytania, szeptania i artykułowania tekstu. Tworzy rodzaj chmury dźwięku rezonującej z obiektem i głosem z serwisów informacyjnych.

#aria (5)

Uczestnik – instruowany przez audio-guide (słuchawki) – pracuje z własnym głosem poprzez krzyk, intonowanie czy śpiewanie wybranych fragmentów operowych arii. W przestrzeni znajdują się rozstawione mikrofony z delayem, zapętlającym głosy.

#chór (6)

Zbiorowa kontemplacja dźwięku. Poprzez intonowanie prostych dronów: długich, pojedynczych nut, chór dostraja się do otoczenia – tworzy harmonijny układ ze środowiskiem i obiektem.

#techno-balet(7) To inaczej spektakl muzyki i światła zapraszającego do tańca. W tej ostatniej scenie dźwięk wraca do materiału, ciało zespala się z dźwiękiem.

forma otwarta

Opera house funkcjonuje na zasadzie formy otwartej; poprzez materialność dźwięku – słuchanie i słyszenie, pokazuje konsekwencje uczestnictwa oraz izolacji. Opera house powstaje na tyle, na ile widz jest w stanie ją tworzyć – podkreśla wpływ gestu – lub jego braku – na rzeczywistość.